1. Lausuntopyyntö ja lausunnon sisältö

Perustuslakivaliokunta on pyytänyt minulta lausuntoa HE 200/2017 vp johdosta. Sanotussa esityksessä ehdotetaan säädettäväksi muutoksia oikeudenkäymiskaareen ja eräisiin siihen liittyviin lakeihin. Lausuntoasiassa olen arvioinut ehdotettujen muutosten ja prosessuaalisten perus- ja ihmisoikeuksien välistä suhdetta.

2. Lopputulema

En näe estettä sille, että hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset oikeudenkäymiskaareen (tai muihin lakeihin) toteutetaan tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä. Päinvastoin voisi lausua, että ehdotuksessa esitetyt muutokset ovat ensiarvoisen tärkeitä, jotta oikeudenkäyntimenettely jatkossa täyttäisi nykyistä paremmin erityisesti oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kuuluvan joutuisuusvaatimuksen, jota joutuisuutta oikeudenkäynneiltä edellytetään niin PL 21 §:ssä kuin myös EIS 6 artiklassa.

Ainoa ehdotuksen kohta, jossa nähdäkseni edes teoriassa olisi mahdollista miettiä esityksen perustuslainmukaisuuteen liittyviä seikkoja, on syyttäjälle esitetty oikeus määrätä epäilty pysymään enintään kuusi tuntia poliisilaitoksella haasteen tiedoksiantamista varten (ehdotettu ETL 10:2a). Tältä osin voitaisiin siis miettiä PL 7.1:ssa säädetyn henkilökohtaisen vapauden ja syyttäjän sanotun määräysvallan välistä suhdetta. Tältäkin osin yhdyn kuitenkin hallituksen esityksessä (s. 51) olevaan näkemykseen siitä, että ehdotetulla säännöksellä voidaan katsoa olevan perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet. Käytännössä nimittäin aiheutuu usein huomattavia vaikeuksia ja oikeudenkäyntimenettelyn viivästymisiä myös sen vuoksi, että haasteita ei saada annetuksi syytetyille tiedoksi.

Rovaniemellä 1.3.2018

Mikko Vuorenpää
Rikosprosessioikeuden professori
Lapin yliopisto